

CEN/CENELEC Guide 17

Pk-yritysten tarpeiden huomioiminen standardien laadinnassa

CEN ja CENELEC ovat päättäneet ottaa käyttöön tämän oppaan CENin teknisen valiokunnan päätöksellä C046 (4.6.2010) ja CENELECin teknisen valiokunnan päätöksellä D137/C059 (1.6.2010).

1. painos / kesäkuu 2010

Esipuhe.....	2
Johdanto.....	3
1 Soveltamisala.....	4
2 Velvoittavat viittaukset	4
3 Termit ja määritelmät	4
4 Yleisesti huomioitavia asioita	5
5 Standardien laadinnassa huomioitavat seikat	5
5.1 Yleistä	5
5.2 Uuden työkohteen valmistelu.....	5
5.2.1 Markkinoiden tarpeet.....	5
5.2.2 Sidosryhmät	6
5.3 Standardin laadinnan aikana huomioon otettavat seikat	6
5.3.1 Standardien soveltamisen kustannustehokkuus pk-yrityksille.....	6
5.3.2 Standardien edellyttämien tuotteiden saatavuus.....	7
5.4 Standardin sisällön laatiminen.....	7
5.4.1 Toimintaan perustuva lähestymistapa	7
5.4.2 Johdanto.....	7
5.4.3 Soveltamisala	8
5.4.4 Testaus	8
5.4.5 Varmentamismenetelmät	8
5.5 Sisällön rakenne ja esittäminen	9
5.5.1 Pituus	9
5.5.2 Rakenne	9
5.5.3 Ulkoasu ja lukujen esittäminen	9
5.5.4 Kielen selkeys	10
5.5.5 Viitteet	10
5.5.6 Uudistaminen	11
5.6 Lopullinen tarkistus.....	11
5.6.1 Siirtymäaika.....	11
5.6.2 Soveltamisen tukeminen.....	11
6 Oppaan tarkistuslista	12
Kirjallisuus	14

Esipuhe

Tämän asiakirjan (CEN/CLC Guide 17) on laatinut CENin ja CENELECin teknisen valiokunnan työryhmä CEN/CLC BT WG 208 *Guidance on SME needs*, jonka sihteeristönä toimi Normapme.

Tässä oppaassa esitetään ohjeita ja suosituksia siitä, miten standardien laatijat voivat huomioida pk-yritysten tarpeet sekä esitetään standardien laadintaprosessin aikana huomioon otettavia asioita.

Johdanto

Mikroyritykset sekä pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) saattavat olla aliedustettuina standardeja laativissa ryhmissä, joten niiden intressejä ei välttämättä osata ottaa tarpeeksi hyvin huomioon. Lisäksi joidenkin standardien soveltaminen voi aiheuttaa suhteellisen suuria kustannuksia. Etenkin sarjatuotantoa tai massatuotantoa koskevien standardien soveltaminen saattaa olla liian kallista ja monimutkaista osalle pienistä yrityksistä.

Tämän oppaan tarkoituksena on tuoda standardien laatijoiden tietoon pk-yrityksille tärkeitä näkökulmia sekä rohkaista pk-yrityksiä osallistumaan standardisointiin.

Pk-yrityksiä on useimmilla toimialoilla. Kuten muutkin standardien käyttäjät, myös pk-yritykset hyötyvät sellaistenkin standardien teknisestä asiantuntemuksesta, joita eivät ole välttämättä olleet laatimassa. Pk-yritykset saattavat kuitenkin olla heikommassa asemassa tuotteensa tai palvelunsa markkina-alueella, koska ne ovat riippuvaisia suuremmista kilpailijoistaan, toimittajistaan tai asiakkaistaan. Niiden on myöskin mukauduttava markkinoilla jo oleviin ratkaisuihin ja käytössä oleviin eurooppalaisiin standardeihin. Tämän vuoksi on kiinnitettävä erityistä huomiota pk-yritysten ja erityisesti mikroyritysten tarpeisiin, sillä ne ovat standardien potentiaalisia käyttäjiä.

Yli 99 % eurooppalaisista yrityksistä on pk-yrityksiä. 92 %:lla yrityksistä on alle 10 työntekijää ja rajallisesti resursseja. Standardien käyttöä voidaan kasvattaa tuntuvasti huomioimalla näiden yritysten tarpeet. Lisäksi pk-yritysten näkökulman parempi huomioiminen standardeissa voisi tuoda huomattavia hyötyjä kaikille standardisointiin liittyville sidosryhmille.

1 Soveltamisala

Tässä oppaassa annetaan eurooppalaisten standardien laatijoille tietoa mikroyritysten sekä pienten ja keski suurten yritysten (pk-yritysten) tarpeista, jotta voidaan välttää pk-yritysten jääminen sivuun markkinoilta ja vapaan kilpailun vääristyminen.

Tämä opas on tarkoitettu kaikille standardisointiin osallistuville tahoille, kuten standardeja laativien työryhmien tai teknisten komiteoiden jäsenille tai seurantaryhmien jäsenille. Kaikki tässä oppaassa esitetyt periaatteet eivät välttämättä koske kaikkia standardeja. Työryhmät ja tekniset komiteat osaavat parhaiten arvioida, miten ja missä määrin pk-yritysten erityistarpeet on tarpeen ottaa huomioon niiden laatimissa standardeissa.

Tämä opas sisältää

- a) pk-yritysten tarpeet huomioivien standardien laatimisessa yleisesti huomioitavia asioita
- b) ohjeita standardeissa olevien erityisesti pk-yrityksiin vaikuttavien vaatimusten tunnistamisesta
- c) tapoja vähentää standardien joidenkin vaatimusten pk-yrityksille aiheuttamia haittavaikutuksia
- d) ohjeita pk-yrityksille soveltuvien standardien laatimisesta
- e) tämän oppaan tarkistuslistan
- f) ohjeita siitä, kuinka mikroyritykset saadaan huomioitua uusissa standardeissa.

HUOM. Tässä oppaassa termillä *standardi* tarkoitetaan kaikkia CENin ja CENELECin laatimia julkaisuja.

2 Velvoittavat viittaukset

Seuraavat viiteasiakirjat ovat välttämättömiä, jotta tätä asiakirjaa voidaan soveltaa. Jos viittaus on päivätty, tätä asiakirjaa koskee vain siinä mainittu painos. Jos viittaus on päiväämätön, sovelletaan sen viimeisintä painosta sekä muutoksia.

CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3: Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications (ISO/IEC Directives – Part 2, modified) – 2009-08 corrected version

3 Termit ja määritelmät

Tässä oppaassa käytetään seuraavia termejä ja määritelmiä.

HUOM. Tässä oppaassa käytetään termiä *pienet ja keski suurat yritykset* (tai *pk-yritykset*), kun tarkoitetaan EU:n määritelmän mukaisia mikroyrityksiä, pieniä ja keski suurta yrityksiä sekä itsenäisiä ammatinharjoittajia.

3.1

pk-yritykset

yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa

[2003/361/EY: Komission suositus K(2003) 1422]

3.2

pienet yritykset

yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa

[2003/361/EY: Komission suositus K(2003) 1422]

3.3 mikroyritykset

yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa

[2003/361/EY: Komission suositus K(2003) 1422]

3.4 standardin laatija

standardien laadintaan osallistuva henkilö

3.5 opas

CENin tai CENELECin julkaisema asiakirja, jossa esitetään eurooppalaista standardisointia koskevia ohjeita, neuvoja tai suosituksia

4 Yleisesti huomioitavia asioita

Standardien laatijoiden olisi varmistettava, että standardit ovat kohderyhmänsä ymmärrettävissä. Eri toimialoille laadituilla ja erityyppisillä standardeilla voi olla erilaisia käyttäjiä.

Pk-yritysten liiketoimintamallit voivat olla samankaltaisia, mutta toisinaan myös hyvin erilaisia muihin standardien potentiaaliin kohderyhmiin verrattuna. Pk-yrityksiä toimii miltei kaikilla toimialoilla, joten pk-yritysten ja erityisesti mikroyritysten tarpeisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä kyseiset yritykset ovat standardien potentiaalisia käyttäjiä. Olisi huomioitava esimerkiksi se, että konsulttien, sertifiointilaitosten sekä testaus- tai tutkimuslaitosten intressit saattavat erota tiettyjen tuotteiden tai palveluiden valmistukseen tai jakeluun osallistuvien yritysten intresseistä. Siitä syystä kaikkien näiden sidosryhmien intressejä on mietittävä tarkkaan.

5 Standardien laadinnassa huomioitavat seikat

5.1 Yleistä

Seuraavassa esitetään joitain pk-yrityksille erityisen tärkeitä standardisoinnin näkökohtia. Tämän oppaan luettelo ei ole kattava, ja sitä voidaan täydentää yleisemmillä tai tarkemmilla standardien käyttäjien tarpeisiin liittyvillä periaatteilla, jotka on määritelty muissa asiakirjoissa (esimerkiksi oppaassa IFAN Guide 3:2008, *Guidelines to assist members of standards committees in preparing user-oriented European Standards*).

Koska pk-yritykset, ja etenkin mikroyritykset, kokevat osallistumisen standardisoinnissa useinkin vaikeaksi, pk-yritysten tarpeet olisi tärkeä selvittää niiden muodostamien yhdistysten ja toimialajärjestöjen kautta.

5.2 Uuden työkohteen valmistelu

5.2.1 Markkinoiden tarpeet

Standardin tarpeellisuus eurooppalaisille pk-yrityksille on selvítettävä.

Ennen uuden työkohteen esittämistä ehdotuksen esittäjän olisi arvioitava tarve eurooppalaiselle standardille. Kaikkia mahdollisia sidosryhmiä olisi kuultava, jotta voidaan selvittää, onko niillä tarvetta esitetylle standardille tai kiinnostusta siihen.

Markkinoiden tarpeet on määriteltävä selkeästi uuden työkohteen ehdotuksessa. Myös standardin merkityksellisyys pk-yrityksille on määriteltävä. CENin standardien osalta nämä tiedot kirjataan CENin työkohte-ehdotuksiin liittyviin lomakkeisiin A ja N. CENELECin standardien osalta nämä tiedot mainitaan teknisen komitean laatimassa tekniselle valiokunnalle osoitetussa aloitteessa uuden työkohteen perustamisesta (työkohte-ehdotuksessa).

On tärkeää, että eurooppalaiset standardit ovat tarpeellisia markkinoille ja että niissä huomioidaan kaikkien sidosryhmien (myös pk-yritysten) tarpeet. On tärkeää, että ehdotetun työkohteen eurooppalainen standardisointi on tarpeellista ja hyödyllistä suurimmalle osalle standardin vaikutusalueeseen kuuluvista yrityksistä.

5.2.2 Sidosryhmät

Sidosryhmien erityisesti pk-yrityksiä koskevat tarpeet on selvitettävä.

Uutta työkohtetta valmisteltaessa on tunnistettava kaikenlaiset sidosryhmät. Niitä on myös kuultava, jotta pk-yrityksille tai niiden edustajille tarjoutuu mahdollisuus lähteä mukaan standardisointityöhön.

Pk-yritysten, kuten kaikkien muidenkin standardin kohderyhmien, erityistarpeet on otettava huomioon laadintaprosessin aikana.

5.3 Standardin laadinnan aikana huomioon otettavat seikat

5.3.1 Standardien soveltamisen kustannustehokkuus pk-yrityksille

Standardin käytön vaatimat investointi- ja koulutuskulut on huomioitava.

Standardin soveltamisen kulut olisi selvitettävä, ennen kuin standardiin lisätään ehtoja tai vaatimuksia, jotka eivät välttämättä ole kustannustehokkaita kaikissa tilanteissa. Eurooppalaisessa yrityksessä on keskimäärin kuusi työntekijää, joten mikroyrityksiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota.

- Mitä seurauksia teknologian muuttamisesta on?
- Mitkä ovat uusien laitteiden hankintakustannukset?
- Paljonko kuluja koulutuksesta kertyy?
- Paljonko kuluja testauksesta kertyy?
- Kuinka paljon konsulttien käyttö maksaa?

Standardien laatijoiden olisi aina mietittävä, aiheutuuko vaatimusten noudattamisesta suhteettomia tai tarpeettomia rajoitteita pk-yrityksille. Standardit eivät saisi vaikeuttaa tuotteisiin, palveluihin tai prosesseihin liittyvien innovaatioiden edistämistä.

Lisäksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tilanteisiin, joissa liikkuu tai tuotetaan pienempiä määriä tuotteita tai palveluita. Standardien käyttö ei saisi vähentää pk-yritysten liiketoimintamallien mukautuvuutta ja monipuolisuutta.

5.3.2 Standardien edellyttämien tuotteiden saatavuus

Standardin edellyttämien tuotteiden saatavuus on huomioitava.

Standardien on aina seurattava kehityksen kärkeä (ks. CENin ja CENELECin sääntöjen osa 3 *CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3*). Standardin edellyttämien tuotteiden (kuten tarvittavan tekniikan, tuotteiden, testauslaitteiden, testauslaitosten, immateriaalioikeuksien jne.) on kuitenkin oltava hankittavissa markkinoilta. Tästä syystä saatavuustilanne on hyvä varmistaa uutta tai päivitettyä standardia laadittaessa. Tuotteiden jne. saatavuus myös kansallisilta markkinoilta olisi huomioitava, sillä se on erityisen tärkeää mikroyrityksille ja pienille yrityksille.

5.4 Standardin sisällön laatiminen

5.4.1 Toimintaan perustuva lähestymistapa

Standardin ymmärrettävyyttä ja käytettävyyttä on parannettava esimerkkien ja selitysten avulla.

Toimintaan perustuva lähestymistapa on selitetty CENin ja CENELECin ohjeissa seuraavasti: Mahdollisuuksien mukaan vaatimukset on esitettävä ennemmin toimintaan liittyvinä vaatimuksina kuin valmiina ratkaisuinä tai kuvaavina ominaisuuksina. Näin jätetään mahdollisimman paljon liikkumavaraa tekniselle kehitykselle. Vaatimuksiin sisällytettävien ominaisuuksien on ensisijaisesti oltava maailmanlaajuisesti (yleismaailmallisesti) soveltuvia. Voidaan antaa useita vaihtoehtoja, jos se on lainsäädännön, ilmaston, ympäristön, talouden, yhteiskunnallisten olojen tai kaupankäyntitapojen erojen takia tarpeellista. (*CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3: Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications*, 4.2).

Toimintaan perustuva lähestymistapa antaa yrityksille valinnanvaraa ja antaa tilaa innovaatioille. Standardien olisi kuitenkin myös sisällettävä perustason tietotaitoa, joten toimintaan perustuvalla lähestymistavalla laaditun standardin täytyy toisinaan sisältää esimerkkejä ja selityksiä. Ne tekevät standardista ymmärrettävämmän ja helpommin käytettävän pk-yrityksille.

Esimerkit ja selitykset voidaan toteuttaa havainnollistavasti, esimerkiksi soveltamistapa voidaan esittää yksinkertaisessa muodossa tekstin, kuvien, kaavioiden tai taulukoiden avulla.

Tällainen tieto helpottaa ja lisää standardien käyttöä pk-yrityksissä, joilla voi muuten olla vaikeuksia standardien toimintavaatimusten muuttamisessa käytännön ratkaisuksi (*CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3*).

5.4.2 Johdanto

Johdannon on sisällettävä tietoa standardin sisällöstä ja käyttötarkoituksesta.

Tässä kohdassa mainitut tiedot olisi esitettävä johdannossa sekä mahdollisessa tiivistelmässä.

Jokaisen standardin olisi sisällettävä tieto siitä, mitä varten standardi on laadittu, sekä syyt standardiin mahdollisesti tehtyihin muutoksiin ja uudistuksiin.

Standardin kattamat liiketoimintatyytit tai muut toimintatyytit olisi määriteltävä.

Jos standardi on sovellettavissa laajaan valikoimaan tuotteita tai palveluita, nämä olisi mahdollisuuksien mukaan mainittava soveltamisalassa.

Pk-yritykset eivät aina ole selvillä siitä, mitkä standardit koskevat niiden liiketoimintaa, joten asiakirjassa olisi eriteltävä standardin kohderyhmät mahdollisimman kattavasti, erityisesti pk-yrityksiä koskevat.

5.4.3 Soveltamisala

Standardit on laadittava siten, että ne ovat tarkkoja ja kattavia omalla soveltamisalallaan.

Standardin laatijoiden on analysoitava asiaankuuluvat markkina-alueet ja selvítettävä, onko muita tuoteluokkia, jotka saattavat kuulua standardin soveltamisalaan. Standardilla on oltava selkeästi määritelty soveltamisala, ja standardin on oltava mahdollisimman kattava. Tämä tarkoittaa sitä, että standardi ei saisi kattaa asioita, joita ei ole selkeästi määritelty sen soveltamisalaan kuuluviksi, mutta sen olisi katettava kaikki sen soveltamisalaan kuuluvat asiat tarkasti ja kattavasti.

Pk-yritykset ovat usein erikoistuneet pieneen valikoimaan tuotteita ja palveluita. Soveltamisalan on oltava määritelty siten, että on selvää, mitkä tuotteet ja palvelut kyseinen standardi kattaa.

5.4.4 Testaus

Kalliiden ja monimutkaisten tai turhan tihein väliajoin tehtävien testien vaatimista on vältettävä.

Standardien vaatimustenmukaisuuden vaatimat testit ovat usein huomattava taloudellinen painolasti pienille valmistajille. Tähän lasketaan mittalaitteisiin ja henkilöstön koulutukseen käytettävät kulut sekä testien vaatima aika ja resurssit. Pienet yritykset eivät yleensä valmista tuotteita massatuotantona, minkä lisäksi niiden tuotteilla saattaa olla erityisominaisuuksia. Lukuisten testien vaatiminen nostaa tuntuvasti pk-yritysten tuotteiden hintaa.

On siis muistettava, ettei standardien vaatimuksiin saisi sisällyttää tarpeettomia testejä. Tämä tarkoittaa sitä, että jos jonkin testimenetelmän sopivuudesta tai tarpeellisuudesta ei ole varmuutta, sitä ei saisi lisätä nykyisiin testausvaatimuksiin.

Standardien laatijoiden olisi selvítettävä, kuka pystyy suorittamaan minkäkinlaisen testin, ja pyrittävä välttämään sellaisia testejä, jotka voivat johtaa monopoliaseman tai määräävän markkina-aseman syntymiseen tai vahvistumiseen.

5.4.5 Varmentamismenetelmät

On selvítettävä, miten vaatimustenmukaisuus voidaan varmistaa yksinkertaisesti ja kustannustehokkaasti.

Jotta vaatimusten noudattamisen varmentaminen olisi mahdollista suorittaa useammalla kuin yhdellä tavalla, olisi mahdollisuuksien mukaan huomioitava vaihtoehtoiset arviointimenetelmät, kuten laskelmat ja taulukointimenetelmät.

Lisäksi standardien laatijoiden on varmistettava, että standardeissa kuvattujen testien tulokset ovat yksiselitteisiä. Pienten valmistajien kannalta on elintärkeää, että standardeissa viitataan menetelmiin, joiden puolueettomuutta puolueelliset tahot eivät voi kyseenalaistaa.

5.5 Sisällön rakenne ja esittäminen

5.5.1 Pituus

Standardin olisi oltava mahdollisimman lyhyt.

Standardien on oltava mahdollisimman lyhyitä.

Pituus ei ole itseisarvo.

Jos standardista uhkaa tulla liian laaja, se olisi hyvä mahdollisuuksien mukaan jakaa osiin siten, että yksi osa käsittelee kapeampaa valikoimaa tuotteita, prosesseja tai palveluita.

Standardien laatijoiden olisi arvioitava, olisiko pidemmät standardit hyödyllistä jakaa lyhyemmiksi standardeiksi, jotka käsittelevät kapeampaa valikoimaa tuotteita, prosesseja ja palveluita. Tällaisessa tapauksessa standardin laatijan olisi varmistettava, että kaikki standardin laajempaan ymmärtämiseen tarvittava tieto on esitetty ja viittaamista standardin muihin osiin vältetään tai se on rajattua. Vaihtoehtoisesti erittäin selkeäksi laadittu standardin rakenne (kohdat, alakohdat sekä tiettyjä teknisiä seikkoja käsittelevät liitteet) voi edesauttaa standardin lukemista ja ymmärtämistä.

Standardin pituus riippuu sen tarkoituksesta sekä siinä käsitellyistä aiheista. Pitkät standardit saattavat karkottaa potentiaalisia lukijoita, etenkin jos standardista on vaikea löytää merkityksellistä tietoa. Pitkät kappaleet ja luettelot voivat haitata tärkeiden vaatimusten ymmärtämistä.

5.5.2 Rakenne

Standardien pitäisi olla mahdollisimman selkeitä, loogisia ja helposti sisäistettäviä.

Standardien olisi oltava kohderyhmänsä ymmärrettävissä. Kohderyhmät onkin tunnistettava standardia laadittaessa, jotta standardi voidaan sopeuttaa sen potentiaalisten käyttäjien tarpeisiin.

Standardit olisi myös suunniteltava käyttäjäystävällisiksi. Tärkeitä vaatimuksia olisi korostettava ja selitettävä mahdollisuuksien mukaan, mutta selittävät osat eivät saisi monimutkaistaa asiakirjan rakennetta. Tekstin asettelu olisi mahdollisuuksien mukaan valittava standardin käyttötarkoituksen ja sen kohderyhmän tarpeiden mukaan.

Monilla pienyrittäjillä ei ole välttämättä aikaa tai resursseja käydä koko standardia tarkkaan läpi. Heidän on pystyttävä löytämään tarvitsemansa tieto vaivattomasti. Standardin toiminnallisten osien korostaminen saattaa rohkaista pieniä yrityksiä lisäämään standardien käyttöä.

5.5.3 Ulkoasu ja lukujen esittäminen

Standardiin olisi mahdollisuuksien mukaan lisättävä ymmärtämistä tukevia taulukoita, kaavioita, piirroksia sekä malliesimerkkejä standardin soveltamisesta.

Standardien laatijoiden on kirjoitettava sellaista tekstiä, että standardit ovat mahdollisimman helppoja lukea ja ymmärtää. Taulukot, kaaviot, piirrokset ja selventävät esimerkit voivat edesauttaa standardin ymmärtämistä huomattavasti. Esimerkit voivat olla osana varsinaista standarditekstiä tai standardin liitteissä. Esimerkeissä olisi vältettävä tiettyjen tuotteiden tai palveluiden suosittelemista.

5.5.4 Kielen selkeys

Standardin kielen pitäisi olla niin yksinkertaista, että asiantuntijoiden lisäksi kaikki muutkin standardin kohderyhmään kuuluvat ymmärtävät sitä.

Standardin käyttäjien olisi pätevyys-, tietämys- tai koulutustasostaan riippumatta kyettävä ymmärtämään itselleen merkitykselliset standardin osat. Vaikka standardi olisi suunnattu työntekijöille, joilla on tietämystä määrätyistä tuotteista, prosesseista tai palveluista, standardi on silti kirjoitettava käyttäen yksinkertaista ja selkeää kieltä, jotta standardi on helppotajuinen myös sellaisille käyttäjille, jotka eivät ole itse osallistuneet sen laadintaan.

Standardien olisi oltava helposti käyttäjiensä luettavissa. Jos pk-yritykset muodostavat standardin pääkohderyhmän ja ovat siten sen potentiaalisia käyttäjiä, olisi standardissa käytetyn kielen oltava niiden toimintatapoihin sopeutettua. Yksinkertaista kieltä olisi käytettävä erityisesti silloin, kun standardeja käännetään kansallisille kielille.

Lisäksi kaikki lyhenteet ja akronyymit olisi aina selitettävä, ja jos jotkin sanavalinnat vaikuttavat monimutkaisilta tai monitulkintaisilta, ne olisi suositeltavaa määritellä termistöä käsittelevässä kappaleessa.

Tietolaatikko: kieli

Standardin laatijoiden on käytettävä selkeää, suoraa ja yksiselitteistä tyyliä. Käytännöt kuitenkin eroavat eri kielten välillä. Esimerkkejä:

- Englannin kielessä olisi käytettävä verbien aktiivimuotoja passiivimuotojen sijaan.
HUOM. Suomenkielisissä standardeissa kuitenkin käytetään passiivia suoraan lukijalle annettavissa ohjeissa.
- Standardeissa olisi käytettävä yksinkertaisia, merkityksellisiä ja ymmärrettäviä sanoja.
- Englannin kielessä olisi käytettävä suoria käskymuotoja epäsuorien ilmausten sijaan.
HUOM. Suomenkielisissä standardeissa kuitenkin vältetään suorien käskymuotojen käyttöä.
- Molemmissa kielissä olisi käytettävä verbejä abstraktien substantiivien sijaan.
- Standardin käyttäjälle annettavat ohjeet olisi ilmaistava yksinkertaisesti eikä suositusten tai muunlaisten kuvausten muodossa.
- Standardissa olisi käytettävä luetteloita tarpeen mukaan.
- Tekniset termit ja lyhenteet olisi määriteltävä, kun ne esiintyvät ensimmäistä kertaa.
- Samoja termejä olisi käytettävä yhdenmukaisesti koko tekstissä.

5.5.5 Viitteet

Viitestandardien hankkimisen ei pitäisi olla välttämätöntä.

Standardin käyttökelpoisuus parantuu, kun siinä esitetään lyhyet otteet muista standardeista pelkän viitteen sijaan. Lainattaessa muita tekstejä olisi lähde aina merkittävä selkeästi näkyviin.

Kaikkien standardin soveltamiseen tarvittavien normatiivisten asiakirjojen olisi oltava yleisesti saatavilla standardin julkaisuhetkellä.

Standardien velvoittavat viittaukset ovat käytännöllisiä, sillä niiden avulla vältetään turhan päällekkäisen työn tekeminen ja ne helpottavat yhtenäisyyden ylläpitämistä, kun jokin standardeista uudistetaan. Lukuisat viittaukset kuitenkin hankaloittavat standardin käyttöä.

5.5.6 Uudistaminen

Standardien uusissa painoksissa on ilmoitettava selkeästi, mitä muutoksia tekstiin on tehty.

Esipuheessa on määriteltävä huomattavat tekniset muutokset sekä kerrottava syyt standardin uudistamiseen. CENin ja CENELECin sääntöjen mukaan (*CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3*, kohta 6.1.3) kyseisessä osassa on ilmoitettava merkittävät tekniset muutokset asiakirjan aiempiin versioihin nähden. Nämä tiedot on ilmoitettava esipuheessa.

Muutosten ilmoittaminen on erityisen tärkeää pk-yritysten soveltamien standardien kohdalla, sillä pienillä yrityksillä ei ole aikaa tai resursseja tutustua yksityiskohtaisesti standardien uusiin painoksiin.

5.6 Lopullinen tarkistus

5.6.1 Siirtymäaika

Standardin uudistamisesta aiheutuvien muutosten laajuus on arvioitava, ja siirtymäaika on määritettävä sen mukaisesti.

Teknisten muutosten määrän ja monimutkaisuuden olisi vaikutettava siirtymäaikaan. Siirtymäajassa olisi huomioitava myös pk-yritysten tarpeet. CENin standardien siirtymäaikaa käsitellään julkaisussa *CEN Guidance Document - Date of withdrawal*. CENELECin standardien viimeinen kumoamispäivä on osa teknisen valiokunnan virallista hyväksymisprosessia.

Kun eurooppalainen standardi tuo jonkin täysin uuden vaatimuksen tai ratkaisun joihinkin jäsenmaihiin, olisi rinnakkaisen säännön voimassaoloajan oltava huomattavasti pidempi. Uusien laitteiden hankkimistarve, työnkulun vaatimat muutokset sekä henkilöstön kouluttaminen on huomioitava. Pienille yrityksille liiketoimintamallin muuttaminen on erityisen hankalaa ja kallista, etenkin jos nykyinen toimii hyvin. Tästä syystä pk-yritykset tarvitsevat apua, ja niiden on arvioitava markkinoilla pysymisen kannattavuus. Tämä tosin saattaa vaatia pidennettyä rinnakkaista voimassaoloaikaa.

5.6.2 Soveltamisen tukeminen

Jos standardia ei voi yksinkertaistaa, olisi selvitettävä, tarvitaanko standardin soveltamisesta ohjeita.

Joillain standardisoinnin alueilla, etenkin monimutkaista lainsäädäntöä koskevilla alueilla, voi standardien yksinkertaistaminen olla vaikeaa. Tällaisissa tapauksissa standardien laatijoiden olisi ilmoitettava, tarvitsevatko pk-yritykset tukea standardin soveltamisessa, esimerkiksi soveltamisoppaan.

Standardien laatijat voivat osallistua soveltamisohjeistuksen luomiseen, mutta heidän päätehtävänsä on varmistaa, että standardit ovat mahdollisimman helposti sovellettavissa. Vaikka tarkoituksena olisi laatia

standardin soveltamista tukeva ohje, sitä ei saisi käyttää oikeutuksena monimutkaisen standardin laatimiseen.

6 Oppaan tarkistuslista

Seuraavassa taulukossa esitetään tämän oppaan suositukset tarkistuslistana. Taulukosta voi olla apua standardien laatijoille, jotka haluavat varmistaa, että pk-yritykset on huomioitu uuden standardin laatimisvaiheessa tai voimassa olevan standardin uudistamisprosessissa. Taulukkoa luetaan vasemmalta oikealle. Luetelmamerkein erotetut kysymykset selitetään yksityiskohtaisesti tämän oppaan kohdan 5 vastaavissa osioissa.

Oppaan tarkistuslista

Uuden työkohteen valmistelu	Standardin valmistelu	Sisällön laatiminen	Sisällön rakenne ja esitysmuoto	Lopullinen tarkistus
(5.2.1) Onko standardin merkitys pk-yrityksille selvitetty?	(5.3.1) Onko investointikustannukset (tekniikka, laitteistot, testaus) arvioitu?	(5.4.1) Jos lähestymistapa on toimintaan perustuva, onko se ymmärrettävä?	(5.5.1) Onko standardi mahdollisimman lyhyt?	(5.6.1) Onko siirtymäaikaehdotuksessa otettu huomioon muutosten laajuus?
(5.2.2) Onko kaikilta sidosryhmiltä selvitetty niiden erityisesti pk-yrityksiä koskevat tarpeet?	(5.3.1) Onko (henkilöstön) koulutuskustannukset arvioitu?	(5.4.2) Ovatko standardin selitykset kuvaavia?	(5.5.1) Jos standardi on pitkä, onko mahdollisuutta jakaa se lyhyempiin standardeihin arvioitu?	(5.6.2) Onko soveltamisoppaan tarvetta arvioitu?
(5.2.2) Onko selvitetty, ovatko pk-yritykset kohderyhmien joukossa?	(5.3.1) Onko soveltamiskustannukset arvioitu?	(5.4.3) Onko standardi tarkka ja kattava omalla soveltamisalallaan?	(5.5.2) Onko standardin rakenne helposti omaksuttava?	
	(5.3.2) Onko varmistettu, että kaikki standardin edellyttämät tuotteet jne. ovat saatavilla?	(5.4.4) Onko vältetty liian tiukkoja testausvaatimuksia?	(5.5.3) Onko standardiin liitetty (mahdollisuuksien mukaan) ymmärtämistä tukevia kaavioita, taulukoita jne.?	
		(5.4.4) Onko testauskustannukset arvioitu?	(5.5.4) Onko standardi laadittu selkeällä kielellä, joka on kaikkien standardin odotettujen	

			käyttäjien ymmärrettävissä?	
		(5.4.5) Onko määritelty yksinkertaisia ja kustannustehokkaita tapoja varmistaa vaatimustenmukaisuus?	(5.5.5) Onko viitestandardeja mahdollisimman vähän?	
			(5.5.6) Onko standardissa selkeästi ilmoitettu sen erot standardin aiempiin versioihin?	

Kirjallisuus

- [1] 2003/361/EY: Komission suositus, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (tiedoksiannettu numerolla K(2003) 1422), EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36–41, saatavilla osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=284986:cs&lang=en&list=284986:cs,284128:cs,&pos=1&page=1&nbl=2&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=#texte>
- [2] IFAN Guide 3:2008, *Guidelines to assist members of standards committees in preparing user-oriented European Standards*, First edition, 2008-04, available at http://www.ifan.org/ifanportal/livelink/fetch/2000/2035/36282/394607/publications/IFAN_Guide32008.pdf
- [3] CEN Guidance Document - *Date of withdrawal*, Version 2, March 2010, available at <http://www.cen.eu/boss/supporting/Guidance%20documents/dow/Pages/default.aspx>